

ONDERZOEK DOOR
HEMBYSE ARCHEOLOGIE :
Reningelst, Feutenaarstraat 1

Voorliggend document is een:

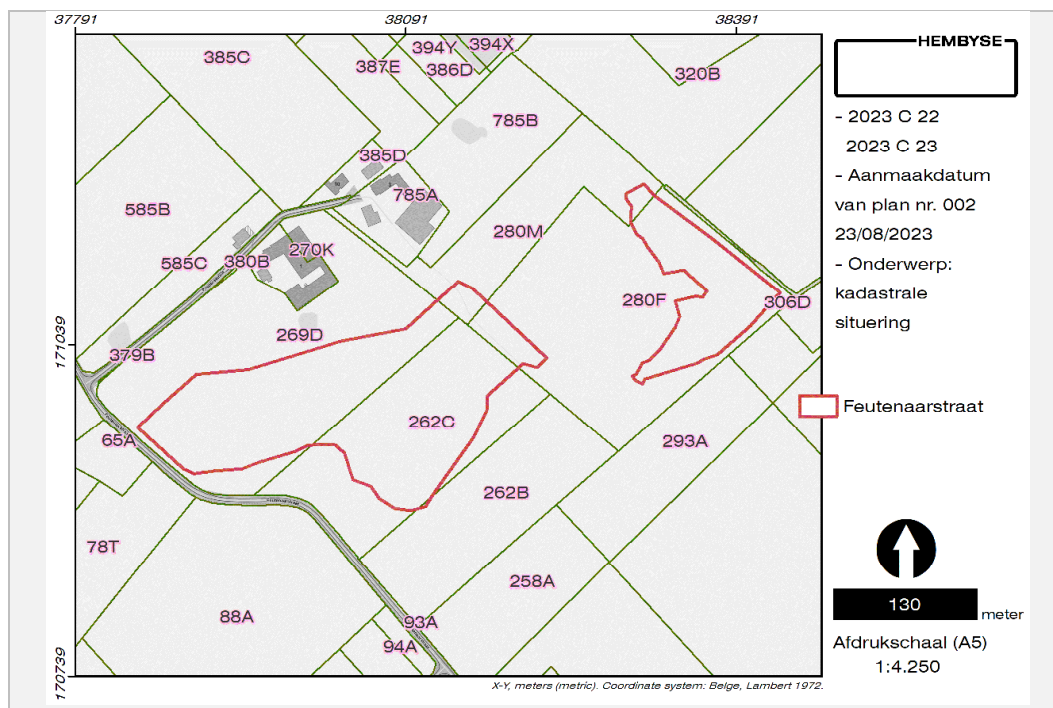
Historisch/archeologisch onderzoek	☐
Verslag van resultaten	☐
Aanvraag toelating vooronderzoek	☐
Aanvraag onderzoek i.k.v. wetenschappelijke vraagstelling	☐
Programma van Maatregelen	☒
Archeologierapport	☐
Eindrapport	☐
Privacyfiche (enkel AOE)	☐
Ander:	☐

MAATREGELEN :

geen maatregelen

INHOUDSOPGAVE

1	Administratieve gegevens.....	3
1.1	Situering van het onderzoeksgebied.....	3
1.2	Projectcodes of ID nummers.....	5
1.3	Betrokken actoren.....	6
1.4	Bewaring van de data	7
2	Dataset en waardering	8
2.1	Bestaande data.....	8
2.2	Ontbrekende data	11
2.3	Waardering	12
2.4	Besluit	15
3	Literatuuroverzicht	16
3.1	Naslagwerken	16
3.2	Online bronnen.....	18

Datum van toekenning van de onderzoeksopdracht aan Hembyse bv	20 februari 2022
Situering van de opdracht binnen het archeologietraject	Uitgesteld vooronderzoek
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.
Opgemaakt volgens :	De Code van Goede Praktijk (hierna: CGP) voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en voor het gebruik van metaaldetectoren, werd op 11 december 2015 door de bevoegde minister vastgesteld. Sinds 1 april 2016 vervangt de Code van Goede Praktijk definitief de archeologische Minimumnormen. Sinds 1 april 2019 geldt versie 4.0 van de Code.
Duur van de opdracht	6 werkdagen (veldwerk)
Kostprijs van de opdracht (enkel zichtbaar in privacyfiche)	

1.2 Projectcodes of ID nummers

	Projectcode	ID nummer
Bureaustudie (ifv verkaveling)		
Bureaustudie (ifv sloop)		
Bureaustudie (ifv stedenbouw)	2022 K 63	24750
Landschappelijk bodemonderzoek	2023 C 22	
Verkennde boringen		
Waarderende boringen		
Prospectie met ingreep in de bodem	2023 C 23	
Opgraving		
Interne projectsigle Hembyse BV	REN-FEU	

1.3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse BV (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
Veldwerkleider	Bart De Smaele	
Assistent-archeoloog/archeologen		
Aardkundige, assistent-aardkundige	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Conservator		
Natuurwetenschapper		
Geofysicus		
Materiaaldeskundige		
Fysisch-antropoloog		
Andere (regio)specialisten	Jan Decorte (terreinbezoek en opvolging)	
Initiatiefnemer en zakelijkrechthouder (enkel zichtbaar in de privacyfiche)		
	Privaatrechtelijk	☒
	Publiekrechtelijk	☐
Omgevingsvergunning(en):	Verkaveling van gronden (verkaveling)	☐
	Verkaveling van gronden (sloop)	☐
	Stedenbouwkundige handelingen (slopen)	☐
	Stedenbouwkundige handelingen (bouwen)	☒
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed: Werkgebied WA2	☒
	Onroerenderfgoedgemeente:	☐

1.4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gentbrugge, 2023
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	275
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2023. <i>Nota van het uitgesteld vooronderzoek aan de Feutenaarstraat 1 te Reningelst,</i> Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 275, Gentbrugge.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bevoegde IOED/OEGemeente	CO7
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	POTYZE

2 Dataset en waardering

2.1 Bestaande data

Het archeologietraject bestaat uit een aantal onderzoeksmethodes, waarvan is afgewogen of deze “mogelijk” (uitvoerbaar), “nuttig” (archeologisch relevant), “schadelijk” (schadelijk voor het archeologisch bodemarchief) en noodzakelijk (noodzakelijk voor de waardering van het archeologisch kennispotentieel) zijn.

Op basis van het uitgevoerde traject kunnen de reeds toegepaste methodes worden getoetst.

Bureauonderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een gebied waar op basis van het historisch kaartmateriaal en de gekende archeologische data enkel een concrete verwachting was naar de aanwezigheid van sporen en structuren uit de Eerste Wereldoorlog. De aanwezigheid van oudere sporen en structuren werd niet uitgesloten, maar hier was geen specifieke verwachting.

8

Controleboringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☐	☐

toelichting

Er is in de bureaustudie gekozen om geen controleboringen uit te voeren.

Landschappelijke boringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Ondanks het feit dat uit de aardkundige gegevens bleek dat de kans op de aanwezigheid van paleo-horizonten extreem klein was, was wel een volledig standaard landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd.

Er werd gekozen voor de uitvoering van een landschappelijk bodemonderzoek door middel van landschappelijke profielputten. Hieruit bleek zowel de totale afwezigheid van paleo-horizonten als de verstoring van de bodem, zowel door gemechaniseerde landbouw als door het aftoppen van de bodem (mogelijk in functie van een ruilverkaveling).

**Landschappelijke
profielputten**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☒	☐	☐	☐	☐

toelichting

Cf. supra. In deze was bepaald dat edelmanboringen voldoende zijn voor een verificatie van de aardkundige data, maar voor de uitvoering werd alsnog gekozen voor meer inzichtelijke profielputten.

**Prospectie met ingreep
in de bodem ifv
steentijdartefactensites**

(verkennende waarderende archeologische boringen)	en	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
		☒	☐	☐	☐	☐

toelichting

Indien uit de landschappelijke profielputten alsnog de aanwezigheid van een paleo-horizont zou zijn gebleken, diende deze horizont middels archeologische boringen te worden onderzocht op de aanwezigheid van concentraties van steentijdartefacten. Dit was echter niet noodzakelijk (cf. supra).

9

**Prospectie met
ingreep in de
bodem ifv
sporensites
(proefsleuven,
proefputten)**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Uit het proefsleuvenonderzoek bleek een zeer lage sporendensiteit, met uitsluitend sporen uit de Eerste Wereldoorlog. Het gaat om afwateringsgreppels, afvalkuilen en sporen van de in 1918 aanwezige barakken. De sporen zijn slecht bewaard en de sporen van de barakken zijn diffuus en onvolledig. Er is waarschijnlijk sprake van een beschadiging van het terrein bij een ruilverkaveling in het verleden.

**Geofysisch
onderzoek**

Mogelijk

Nuttig

Schadelijk

Noodzakelijk

Eerder
uitgevoerd

toelichting

Er is op een deel van het terrein een geofysisch onderzoek uitgevoerd middels magnetometrie. Het hoofddoel van dit onderzoek was de opsporing van CTE, maar ook archeologische structuren zoals loopgraven kunnen hiermee worden opgespoord. Het onderzoek leverde geen archeologische structuren op; de CTE-benaderingen leverden enkel schroot uit de teelaarde op. Dit benadrukt de slechte bewaring van de archeologische sporen en structuren.

Dit leidt tot de vraag: zijn de reeds toegepaste onderzoeksmethodes voldoende zodat een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de eventueel reeds gekende archeologische sporen mogelijk zijn ?

Antwoord:

JA

NEE

Indien de dataset volledig is, kan deze aan de geplande werken worden getoetst en kan een beslissing genomen worden over de impact van de geplande werken.

Indien de dataset onvolledig is, worden in de volgende hoofdstukken verdere maatregelen getoetst.

2.2 Ontbrekende data

Indien de dataset onvolledig is, dient een afweging te worden gemaakt van mogelijke onderzoeksmethoden om de dataset te vervolledigen. Dit is dezelfde afweging als van de reeds toegepaste onderzoeksmethoden:

Vlakdekkende opgraving	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☒	☐	☐	☐	☐

toelichting

De aangetroffen sporen en structuren zijn te diffuus en te slecht bewaard om een substantiële archeologische kenniswinst te verwachten en aldus een vlakdekkend onderzoek te verantwoorden.

Indien één of meerdere onderzoeksmethodes **noodzakelijk** zijn voor het vervolledigen van de archeologische dataset, worden deze in het programma van maatregelen besproken.

Te nemen maatregelen:	JA	☒	NEE	☐
-----------------------	----	-------------------------------------	-----	--------------------------

Korte omschrijving:

VRIJGAVE VAN HET TERREIN

2.3 Waardering

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de archeologische sporen mogelijk is, kan ook een waardering van de site worden gedaan.

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel niet mogelijk is (onvoldoende data), dient de waardering te worden uitgesteld tot de dataset vervolledigd is.

Indien de site geen archeologisch kennispotentieel of potentieel op aanzienlijke archeologische kenniswinst bevat (door een totaal gebrek aan archeologische sporen en structuren), dan is de waarde van de site vanuit archeologisch standpunt uiteraard nul. Indien de site een aantal sporen en structuren bevat, dient het potentieel aan archeologische kenniswinst/kennisvermeerdering afgewogen te worden aan zowel de geplande werken als de maatschappelijke en economische investering die noodzakelijk is voor het bewaren van het archeologisch kennispotentieel.

Conform de CGP worden ook onderzoeksvragen geformuleerd, die in de waardering van het onderzoeksgebied en de daarbinnen al dan niet aangetroffen archeologische sites, worden beantwoord.

12

Deze onderzoeksvragen zijn:

- o *Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?*

Er is sprake van antropogene sedimenten (Ap en ON, greppelvullingen), uitspoeling van lutum (Bt-horizont) en de C-horizont, bestaande uit eolische zandleem en tertiair kleig zand. Het gaat om sterk door de mens en de gemechaniseerde landbouw beïnvloede bodems, waarbij ook sprake is van schade door een ruilverkaveling.

- o *Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?*

De eolische sedimenten wijzen op een glooiend landschap, zeer geschikt voor landbouw.

- o *Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?*

Er is door de impact van de landbouw en de ruilverkaveling sprake van één archeologisch niveau, dat zich op de top van

het onverweerd eolisch sediment empirisch waarneembaar manifesteert.

- *Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:*
Niet van toepassing, dit heeft betrekking op paleo-horizonten, die in deze site afwezig zijn.
 - *Wat is de aard van dit niveau?*
 - *Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?*
 - *Kan dit niveau gedateerd worden?*
 - *Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site*
 - *Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?*
 - *Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?*

(proefsleuven)

- *Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?*
Er zijn uitsluitend sporen uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen.
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
De sporen zijn matig tot slecht bewaard.
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
De sporen maken deel uit van de site van Auckland Camp.
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
De sporen behoren uitsluitend tot de periode van de Eerste Wereldoorlog.
- *Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?*
Er is weinig relatie tussen de sporen en de landschappelijke context : de sporen bevinden zich achter het front, dat zich aan de Ieperboog bevond. De sporen concentreren zich op de hogere delen van het terrein, wat ook de slechte bewaring na de ruilverkaveling kan verklaren.
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?*
Het hele gebied was in gebruik als militaire infrastructuur. Aan de overzijde van de Feutenaarstraat en ten noorden van

de huidige site was sprake van meerdere Geallieerde kampementen.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*

De bewaringstoestand van de sporen is over het algemeen slecht, waarschijnlijk door de invloed van landbouw en het nivelleren van het terrein.

- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

De aangetroffen archeologische sporen hebben door de matige tot slechte bewaring weinig archeologische waarde of potentieel op kennisvermeerdering.

- *Kunnen sporen of vondsten aangeduid worden die te maken kunnen hebben met het kamp dat te zien is op de luchtfoto van januari 1918? Zo ja, welke?*

Cf. supra.

- *Zijn er sporen of vondsten die eventueel een eerdere of latere aanwezigheid op het terrein kunnen aangeven dan januari 1918?*

Er zijn geen sporen die wijzen op activiteiten eerder dan de Derde Slag bij Ieper (1917).

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

De impact is beperkt: de voornaamste bodemingreep is het uitgraven van een waterbekken in het lager gelegen deel van het terrein, waar geen archeologische sporen aanwezig zijn.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?*

Niet van toepassing.

2.4 Besluit

Bevat het onderzoeksgebied archeologische sporen, structuren of afgelijnde sites ?

Het onderzoeksgebied bevat archeologische sporen en structuren die de resten zijn van het -mogelijk Australische- militaire kamp “Auckland Camp” uit 1918. Dit kamp bestond uit drie soldatenbarakken, waarvan relatief weinig sporen zijn aangetroffen. Het gaat om slecht bewaarde paalkuilen van 1 barak en ondiep bewaarde afvalkuilen, waarvan de inhoud intentioneel in brand is gestoken. Naar alle waarschijnlijkheid is de site reeds door landbouw en nivellering (in functie van de ruilverkaveling) sterk beschadigd, waardoor de sporen slecht bewaard, sterk verspreid en diffuus zijn.

De archeologische vindplaats wordt niet als voldoende goed bewaard en dus als niet voldoende waardevol beschouwd om de initiatiefnemer de nodige investeringen te laten doen.

3 Literatuuroverzicht

3.1 Naslagwerken

Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

Bogemans F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 29 Kortrijk*, Brussel.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Bracke M., 2013. *Archeologische opgraving Poperinge Lyssenthoek (prov. West-Vlaanderen)*, Monument Vandekerckhove NV, Ingelmunster.

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

Dondeyne S., Vanierschot L., Langohr R., Van Ranst E. & Deckers J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse Overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

Gysseling M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Vandeputte O., 1995. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Vromans A & Verrijckt J., 2022a. *Archeologienota Poperinge, Feutenaarstraat 1: Verslag van Resultaten*, J. Verrijckt BV Rapport nr. 1179, Beerse.

Vromans A & Verrijckt J., 2022b. *Archeologienota Poperinge, Feutenaarstraat 1: Programma van Maatregelen*, J. Verrijckt BV Rapport nr. 1179, Beerse.

3.2 Online bronnen

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

<https://geoplannen.omgeving.vlaanderen.be/roviewer/?t=7&m=1&category=2>

www.geologievannederland.nl

<i>Hembyse Archeologie is een handelsnaam van de in 2017 opgerichte vennootschap Hembyse BV.</i>	
<i>Maatschappelijke zetel:</i>	<i>Vogelhoekstraat 25A, 9050 Gentbrugge</i>
<i>BTW:</i>	<i>BE 0677.720.687</i>
<i>IBAN:</i>	<i>BE25890214307282</i>
<i>BIC:</i>	<i>VDSP BE 91</i>
<i>Telefoon:</i>	<i>0032 472 89 97 66</i>
<i>E-mail:</i>	<i>info@hembyse.net</i>
<i>Website:</i>	<i>www.hembyse.net</i>
<i>Sociale media:</i>	<i>https://www.facebook.com/HembyseArcheologie/</i>